

Q. R. B. V.
SERTUM RU.

TACEUM
Domus Saxonicae

Insigne,

Incluto
Senatu Philosophico

Suffragante,
in

praelestri Tiliarum Universitate,
publicae Eruditorum censura

Exponit
P R A E S E S

M. CHRISTOPHORUS Heinrich Starck /

Luneburgâ - Saxo,

RESPONDENTE

A D A M O Rechenberg / Augustob. Misn.
Philos. Baccal.

H. Lq. S.

d. VI. Aprilis clō Ioc LXIV.

L I P S I A E,

Literis JOHANNIS ERICI HAHNII.

Reverendissimi, Serenissimi ac Celsissimi
Principis ac Domini,

DN. AUGUSTI

Primatus & Archi-Episcopatus Magdeburgensis
Postulati Administratoris,

Saxonia, Juliaci, Clivia ac Montium

Ducis,

Landgravii Thuringiæ, Marchionis Misniæ, nec non
utriusq; Lusatia, Comitum, Marca Ravensburgi & Barbii,
Dynastæ in Ravenstein.

Principis ac Domini mei longè clementissimi,

Filiis augustissimis,

Serenissimis ac Celsissimis Principibus
ac Dominis,

DN. JOHANNI ADOLPHO,

DN. AUGUSTO,

DN. CHRISTIANO,

DN. HEINRICO,

DN. ALBERTO,

Saxonia, Juliaci, Clivia ac Montium

Ducibus &c.

Dominis meis Clementissimis,

Sertum hoc Rutaceum Avitum,

in subjectissimi cultus,

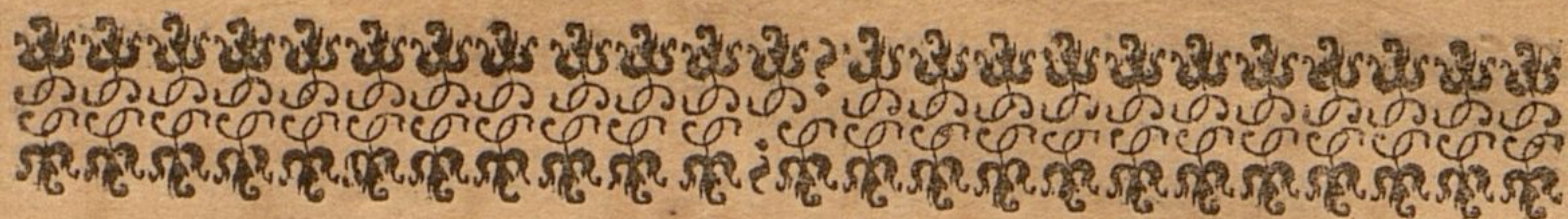
obsidem

v. offerre D.

M. Christophorus Heinrich Starck/

Luneburga Saxo.

A * Ω.

A Te principium, in Te desinet
HÆC TUA RUTA!
Frontispicium.

Duo sunt *Reipublicæ* tempora, quibus fortuna ejus per vices exercetur. *Pacis* alterum, & alterum *Belli*. Pro varietate igitur utriusque varia quoque requiruntur ingenia, diversiqve humeri, qui jam *Togati*, jam *Sagati* ferundo esse possint. Tanta verò utrorumque est præstantia, ut, cum ea ab omnibus passim agnoscatur celebreturque, de *Palma* inter se decertare videantur. Utrosque in aciem scite deducit disertissimus *Romuli Nepotum Cicero Lib. I. Offic. Cap. 14.* Nec minor *Oratore Poëta* - *Pelignus Ovidius*, non minori elegantia *Ajacem & Ulyssem de Togatâ & Bellicâ* fortitudine contendentes *Metamorph. Lib. XIII. Fab. I.* in arenam protraxit. Imò in *Galliis* hoc ipso *Seculo* in *Comitiis* Anno *XVII.* *Rothomagi* habitis, inter *Proceres* *Regni*, nobiles nimirum, (quò nomine ibi non nisi militiâ clari in *Comitiis* veniunt) & *Parlamenta* acriter super hac re disceptatum fuit, uti videri potest apud *Gramond. Lib. III. p. 182. seqq.* Verùm enim verò uti utrisque pro ratione temporis suam sortem debet *Respublica*; ita *Provinciis* hisce nostris, imò toti *Orbi Christiano* *Heroes ex Serenissima Domo Saxonica*, utraq, fortitudine illustrissimos gratulari possumus ac debemus. Ipsi enim, cum longo temporis tractu in utraque fortitudine ad invidiam usque excelluerint; in

A 2

Insigni-

*Insignibus quoque habent Suis, quæ geminæ fortitudinis indicia
& incitamenta esse possint; quippè*

Marte niter Gladius, sed Ruta in pace virescit:

Utrâq; laus Stirpis propria Saxonicae.

quod Epigramma est *M. Petri Albini ad Augustum Electorem Saxoniae,*
Comment. novo de Misnia. statim ab initio ante Præfat. Vel ut aliâ inibi
effert facie:

Saxonis in clypeo Gladiis cur Ruta virescit

Addita? Nemo illô Marte Togâq; prior.

Item:

Saxo aptat lateri mucrones tempore belli:

Exornat Rutâ pace vigente Comas.

Hinc ego, cum de *Ense Electorio* fermè ante annum, tan-
quàm de re ad bellicam fortitudinem spectante, ex hac ipsa Cathe-
dra differuerim, jam de *Serto Rutaceo Pacis imagine* agere decre-
vi. Ampla quidem materia arduaque, cujus ego vix capax esse
queam, cum primis ubi mentis nostræ acies aliàs tam imbecilla,
ut scientia nostra velut umbra in sole sit, ex subtili calamo nostri
Subtilitatum Architectonis Scaligeri Exercit. I. S. I. p. 4. Exercit. 107. f. 12.
p. 938. Sed spacia quæ per imbecillitatem vacua relicturus sum,
humillimâ submissione explebo, adeoque prodibo tenus si non
datur ultra: *JESUS* verò *Pacis Princeps* juvenilibus meis Orsis be-
nedicat ex alto: Cujus in nomine exhibemus

Bonis Auspiciis

Sertum ipsum.

Sertum Rutaceum quinque nigris & quinque
saureis trabibus impositum, est Insigne Ducum
Saxoniae, à Friderico I. Imperatore, Bernharðo An-
haldino ejusque posteris Anno clō C LXXX. in
Comitiis Herbipolensibus collatum, ad discrimen
inter fratres aliosq; agnatos faciendum.

Fascia

I.
Fascia.

§. 1. Definitio materia verbalis & realis. §. 2. Serti Etymologia latina. Ruta Græca duplex. Una Hebraica. §. 3. Sertorum materia ex arboribus, fruticibus, herbis, aromatis, variis varia. §. 4. Non ex Ruta. §. 5. Serti nostri Rutæ tres descriptiones. Duæ rejectæ. Una approbata & probata. §. 6. Synonymia. §. 7. Resolutio Definitionis in Genus & Differentiam.

II.
Flores.

Sciagraphematis hujus, quod ita Platoni dicitur in Theateto, §. 1. materia definita est *SERTUM RUTACEUM*. Sertum autem, quam habeat materiam Verbalem, h. e. undè ejus nomen, Grammaticè deducatur, & realem h. e. unde h. l. confertum sit, facile constat. Nimirum.

Sertum dicitur à *Serto*, quod est dense & ordine sero. Coro- §. 2. nariæ enim in ejusmodi sero flores dense atque ordine concinnant. *Martinius in Lexico Etymologico*. Ex Ruta verò (quæ vel à Græco *ρύσμαι* libero, aut *πίω* traho; vel ab Hebr. *חתר* Chald. Syriac. & Arab. calere, fervere, descendit) totum est contextum. Quod hic apprimè notandum est.

Etenim *Serta* ex regno vegetabili olim non unam sed variam §. 3. accepisse materiam, edocent Tabellæ Temporum. Erant quædam Oleaginea Palladi sacra, undè *Statio l. 12. Thebaid. v. 492.*

— — *Supplicis arbor olivæ*
vocata est, quod supplicaturi in manibus vel corollam ex olivæ vel ramos olivæ tenere, vel etiam his ipsis tempora velare consueverant. Sic *Aeneæ*

— *Oratores aderant ex urbe Latina,*
Velati ramis oleæ, veniamque rogantes.
apud nostrum *Maronem l. XI. Aeneid. v. 100. seqq.* *Hedera* quoque Sertis materiam suppeditabat, eaque primùm Libero Patri tanquam inventori consecrabantur. Verùm postea usus eorum aliis communi-

municatus fuit. Sui ordinis hominibus h. e. Poëtis Bacchica hæc
Serta, originem docens pariter & usurpationem, imponit Ovidius
Lib. I. Trist. Eleg. 6.

Si quis habet (inquit) nostri similes in imagine vultus,

Deme meis hederas Bacchica ferta Comis:

Ista decent latos felicia signa Poëtas,

Temporibus non est apta Corona meis.

Sed & hedera in frontibus Regum victricibus frondibus excrevisse
legitur. Ipse etiam Alexander Magnus ex India Victor reversus,
hederâ exercitum coronasse scribitur. *Plin. lib. 16. Nat. Hist. Cap. 34.*
p. 230. Lauro verò quid frequentius in conficiendis fertis adhibitum
fuit? Miscet eam venustissimè cum hedera Homerus noster *Mau-*
tuanus Ecl. VIII. v. 12. 13.

— *atq; hanc, inquit, sine tempora circum*

Inter victrices hederam tibi serpere lauros.

Ab omni verò hominum genere ferta laurea adhibebantur; adeò
grata omnibusq; accepta erant. In triumphis à Victoribus, à Sa-
cerdotibus, à Poëtis tanquam Apollini sacra, & in conviviis ab iis
assumebantur, qui gryphum vel convivalem quæstionem probè sol-
vissent, uti est apud *Agellium lib. 18. cap. 2.* Imò ad inanimata, ad
jacula literasq; & ad ipsa deniq; lupanaria laurum, infra suam di-
gnitatem, applicatam fuisse ex historiis novimus. Sic ex *myrto*
corona ovalis & sepulchralis, ex *quercu* civica, ex *gramine* obsidio-
nalis confecta fuit. Ita alia quamplurima vel ex *arboribus, fruticibus,*
herbis & aromatibus conferta ferta apud Historicos & Poëtas passim
celebrantur. Ex *pinu* enim alia, alia ex *Cypresso*, alia iterum ex *sa-*
lice & populo, alia ex *spica & pampino*; alia ex *apio, pulegio & aspara-*
go; alia ex *rosa, aliisq; floribus*, alia deniq; ex *Cinnamomo* aliisq; *aro-*
matibus conferta esse legas. Videantur *Plinius Nat. Hist. Lib. 21. Cap.*
IV. alibiq;. *Agellius lib. V. Noct. Att. Cap. 6. & alibi.* *Paschalius in libris*
de Coronis, *Polydorus Virgilius de Rer. Invent. Lib. 2. cap. 17. alibiq;.*

§. 4. Nos verò uti horum Sertorum specialio rem texturam h. l.
non curamus, aliisq; merito relinqvimus; ita, quod ex *Ruta*
in usum præcipuè publicum, alibi contextum sit, non invenimus. Ut vel ex-
indè de Dignitate hujus ferti nostri constare possit, quam cum mul-
tis communem habere, *Majestas Domus Saxonica* dedignatur. Scili-
cet
Ruta

Ruta illi fato data, fato Ruta tenenda est,
uti pulchrè in suo canit Epico Fridericus Taubmannus. *Epic. lib. 1.*
Carm. 1. p. 227.

Variè verò à variis describitur. Alii id dicunt *tribus aureis & tribus nigris trabibus impositum.* Alii super *Vexillo flavo nigris quinque trabibus conspicuo sertum Rutaceum transversim ductum esse* referunt. *Albinus Comment. novo de Misnia tit. 16. p. 435.* Alii aliter. Nos, secuti fidem publicam, *id nigris quinque & quinque aureis trabibus impositum esse dicimus.* Rationes prætereà non ficulneas habemus, quibus hanc assertionem nostram probare possumus. Sive enim hæc Insignia ante, sive post, accessionem *Ruta* consideremus, utrobiq; omninò geminum hunc colorem nobis ipsa depingunt. Ante ejus accessionem *ligna stratoria atro ac gilvo colore variata* erant. *Kranz. Saxon. Lib. V. c. 25. Lib. VIII. cap. 28. & ex eo Dresserus Millen. VI. p. 415.* Ubi gilvus color pro aureo per Synecdoch. Generis pro Specie ponitur. Post ejus accessionem curiosissimi Illustrissimorum Insignium Spectatores, (quos inter meritò *Fabritium in Annalibus p. 16.* nominamus) *auratarum & nigrarum trabium* expressè mentionem fecerunt. Appello fidem publicam. Quid? quod Serenissimum nostrum Electorem omni exceptione majorem horum Insignium interpretem, *superiores trabes nigras & inferiores gilvas aut aureas nominasse,* ex certa relatione sciamus. Quo testimonio quid certius & illustrius esse posset?

Insignitur *Sertum* hoc aliis quoque nominibus, cum primis à Poëtis, qui id modò appellitant *Coronam Rutaceam,* modò *Ruteam sertam,* modò *Corollam Rutaceam,* modò de *Ruta plectile sertum,* modò καὶ ἑξοχὴν *Rutam,* vel etiam cum additamento *Rutam Saxonam* seu *Saxonicam.* Et hætenus evolutio definiti nostro in *Sciagraphemate.*

Sequitur nunc illud ipsum *Sciagraphema* suo cum Genere suâque Differentiâ formæ Conditrice. Genus est *Insigne.* Differentia petita est à Causis. Causâ Efficiente *Friderico I. Imperatore;* Materiali seu subjecto quasi quò, *Bernhardo Anhaltino,* quasi quod, *totâ Domo Saxonicâ.* Causa Finali, *discrimine à fratribus aliisq; agnatis & circumstantiis deniq; loci & temporis;* uti in sequentibus videbimus

bimus Lemniscis ex serpo hocce prominulis. Definitiones enim, sive sint perfectæ sive imperfectæ, persequi tanquam *περὶ τῶν ἐπιμέλειαν* immediatas ad scientiam, sapientis est. *Scalig. Lib. I. de Plantis p. 210.*

LEMNISCUS I.

Sertum Rutaceum Domûs Saxonicæ est insigne.

I.

Fasciola.

§. 1. *Domûs Saxonica descriptio.* §. 2. *Insignium Etymologia latina & germanica. Origo, Germanicorum imprimis insignium, bellica.* §. 3. *Insignium Definitio.* §. 4. *Distinctio varia. Hoc loco in vulgaria & Ducalia, in partialia & totalia, in officii & dignitatis. Ruta ad Ducalia & partialia pertinet. Officii Electoralis insigne, sunt duo Gladii. Dignitatis Ducalis insignia jam olim splendida. Varia*

II.

Flosculi.

§. I. Duo hic explananda sunt: Unum est *Domus Saxonica* tanquam subjectum, & alterum *Insigne* ejus tanquam Adjunctum. Etenim quæquam negari nequit *Anhaldinam Domum* sibi quoque *Sertum* hoc *Rutaceum* vindicare: Mihi tamen cum Ea impræsentiarum nihil est negotii, cum potissimum de *Saxonica* agere constituerim, pauca duntaxat de illa inferius delibaturus. Per *Domum* autem *Saxonica* intelligimus *Serenissimam illam Familiam*, quæ per tot secula titulo *Ducum Saxonie* gavisæ est: in cujus incunabula ut hic prolixius inquiram, eaque acciam, neque ætas, neque chartæ angustia permittit. Exequatur iter hoc is, qui judicii confirmatoris, & cui de meliore luto finxit præcordia Titan. Ego hoc tantum addo quod ad meum facit institutum. Nimirum postquam exauctorato *Heinrico Leone Ducali* hæc *Saxonie dignitas* ad *BERNHARDUM* devoluta fuit, descenderunt ab ipso trini *Alberti* & trini *Rudolphi, Wenzeslaus* itidem, omnes *Ducali* hac dignitate juxta *Axioma Electorale* inclyti. Hæc linea, ubi per mortem finiebat, *Dignitas*

gnitas illa ad Marggravios Misniæ pervenit. Inter eos primus Fridericus Bellicosus per Fridericum Placidum filium adeptus est nepotes Ernestum & Albertum, in quibus hæc linea Domûs Saxonice in Ernestinam & Albertinam divisa est. Penes Ernestinam permansit Ducalis hæc dignitas cum Electorali usque ad annum Superioris seculi XLVII. ubi in Johanne Friderico Martyre à Carolo V. infeliciter ad Mulbergam victo, finiit. Translata indè in Albertinam lineam VI. Electores hæctenus nobis Augustos, faustos, & felices dedit. Vid. Kranzius Lib. 5. cap. 25. Saxon. lib. 6. cap. 7. & 38. Georg. Spalat. in Chron. Saxon. lib. 2. Albin. in Chron. Misn. tit. 16. Münsterus in Cosmographia lib. 5. cap. 400. p. 1176. seqq. Sleid. Histor. lib. 19. Atque hos omnes Ducum Saxonie titulo splendidos sub nomine Domûs Saxonice hoc loco intelligimus, sive à Bernhardo usque ad Albertum III. ejus lineæ, sive à Friderico I. Marggravio Misniæ per Ernestinam & Albertinam lineam in hunc usque diem descendant, sive Duces tantum sive Electores Saxonie simul sint fuerintque.

Insignia dicuntur à signando, ut indicia ab indicando, q. d. in signum. Insignia enim signa sunt splendida alicujus familie; vel etiam res strenuè gestas & insigniter notatas designant, unde nomen traxerunt suum. Nos Germani insignia dicimus **Wappen**/ antiquâ scribendi & pronuciandi ratione, etiam hodiè adhuc Saxonibus usitatâ, ut quæ nobis **Waffen**/illis **Wappen**/f. in p. mutato frequentissimè, dicantur. Undè de Origine Insignium non obscure liquet. Germanice omninò Nobilitatis insignia, ut de aliis gentibus nihil dicam, è militia Veterum Germanorum ad nos usque manasse, ex Tacito liquet. Quum enim majores nostri scuta lectissimis coloribus distingverent, uti sunt verba ejus in libello de Moribus Germanorum (quæ fucatas colore tabulas lib. 2. Annalium appellat,) & capita variis formis terribilia redderent, insignibus suis materiam tam inferiorem quam superiorem suppeditarunt. Indè usus eorum ad nostra usque tempora non tantum retentus, sed etiam auctus, & sæpè in abusum conversus est.

In genere Insignia definiiri possunt, quod sint signa summi Principis autoritate alicui concessa, aut propria voluntate assumpta, personam à persona, familiam à familiis, Civitates à Civitatibus, Collegia

B

à Col-

§. 2.

§. 3.

à Collegiis varie distingventia. *Limnaeus, Tom. 3. Jur. Publ. Imp. Romano-Germanici c. 6. de Insignibus num. 13.*

S. 4. Insignia verò secundum hanc latitudinem multipliciter distingvi possunt. Pro diversa Conferentis autoritate vel Publica vel Privata sunt. Pro diversitate Subjecti alia Secularia alia Ecclesiastica dicuntur. Et quæ id generis plura assignari possunt. Nobis hoc loco sufficiet si 1. inter *vulgaria* & *Ducalia*. 2. inter *partialia* & *totalia*. 3. inter *dignitatis* & *officii* Insignia distinxerimus. Quæ enim præter has Insignium dantur distinctiones, eæ aut huc non spectant, aut ex natura subjecti & reliquis circumstantiis determinantur. *Sertum* autem nostrum *Rutaceum* non inter *Vulgaria* sed *Ducalia* recensendum esse Insignia, sola Domus Saxonica præ eminentia evincit. Sic illud ipsum esse in *partialibus* ad oculum patet exindè, cum ex pluribus constituitur: Nec ad *officium*, *Electoriale* nimirum, sed ad *Dignitatem Ducalem*, id pertinere, confirmat vel ipsa *Ruta*, omnibus Dignitatis hujus consortibus communis. Quod autem *Electorii* in hac illustrissimâ Domo muneris Insignia attinet, ea constituunt *Gladii duo stricti & decussatim compositi*. *Limnaeus Lib. 3. Jur. Publ. Imp. Rom. Germ. c. 10. n. 28. undè Albinus Comment. novo de Misn. Cap. 10. n. 29. tit. 16. Der Chur Sachsen Wappen ist eine Fahne / so oben schwarz und unten weiß / darinnen zwey rothe Schwerdter überschrenckt.* Cum enim potentissimus hic S. R. Imperii Archimareschallus in Comitibus ac Processionibus Imperialibus gladium Imperialem evaginatum strictumque in peculiaris Majestatis Symbolum Imperatori præferat, non solum nomen *Protospatharii* sed & insignia duorum gladiatorum accipit. Vide sis *Oratiunculam meam de Ense Electorio, ubi cuncta de Insignibus plenius.*

S. 5. Cœterum dignitatis Principalis jam ab antiquo in Germania nostra supra vulgus nobilium augustiora fuere insignia, appictis etiam tabulis animalium terræ nostræ imaginibus e. g. equis, tauris, ursis, lupis, &c. Hinc *Quintilianus etiam lib. 6. c. 3. imaginem Galli in scuto Mariano Cimbrico, seu quod Marius Cimbris eripuerat, depictam refert.* Imò ut circa *Regiam Saxoniam*

nicam Domum hæreamus, Wittekindus adhuc gentilis in insignibus suis equum atrum, post Christianus, volente ita Carolo Magno candidum habuit, recensente *Kranzio Lib. 2. Cap. 2. & 24. Sax. Georg. Fabricius Lib. IV. Orig. Saxon. p. 440.* ita depingit: Usus est (Wittekindus) pro insigni, gentis more credo, *Eqvo Saliente & in pedes priores erecto*, qui coloris nigri fuit, quem Carolus ab ipsius baptismo in candidum mutavit: Usus prætereà more familiaris tribus foliis *nymphaea*, ut vulgus interpretatur, vel ut alii opinantur, tribus fibulis, quibus ornatus in sine pugio aut gladius, quod insigne (hodie) proprium est Comitatus Brenensis. Vetera autem Orientalis Saxoniae arma fuere tres semicirculi, cum aliquantis intus angulis circulorum rubris, id quod denotat *Kranz. lib. 9. Saxon. c. 19.* Constat proinde Veteres præter animalia aliarum rerum imaginibus in Insignibus usos fuisse. Quæ itidem variae pro varietate occasionum, quæ eam suppeditârunt. Atque inter has *Rutam* quoque nostram referimus.

LEMNISCUS II.

Sertum Rutaceum, Friderico Barbarossæ, suos debet ortus.

I.

Falciola.

§. 1. *Friderici I. Imperatoris descriptio, ejus patriæ, nominum, rerum gestarum, fortunæ, mortis, collatæ Rutæ*
 §. 2. *Potestas conferendi Ducibus & augendi insignia competit Imperatori in Imperio.*

II.

Flosculi.

Fridericus hic currente Seculo XII. vixit, natus in oppido Weiblingen, Anno ejus XII. Electus Imperator Francofurti LII. Nonis Martii: Consecratus primò Aquisgrani ab Arnolde Archiepiscopo Coloniensi, VII. Idus Martii Dominicâ Latare eodem anno, postea autem Romæ ab ipso Pontifice Hadriano coronatus VI. Calend. Julii, vel ut alii XIV. Julii, Anno LV. Denatus

B 2

tandem

tandem IV. Id. Junii Anno XC. istius XII. Seculi cum regnasset annos XXXVIII. *Dress. Isagog. Hist. Mill. VI. p. I. p. 356. seqq. Hieronym. Henninges Theatri Genealogic. Tom. II. part. I. p. 45. Christianus Matthiae Theatr. Histor. L. 4. p. 596. seqq.* Gente erat Germanus & natione Svevus, Friderici Coclitis Ducis Sveviae filius, domi & foris fortitudine bellicâ & togatâ inclytus. Fuit enim princeps armis strenuus, acer animo, exercitatus in bellis, in negotiis peragendis virilis, affabilis, mansuetus, superbis resistens, memoriâ excellentissimus, velut ipsum describit Abbas Ursbergensis. Unde cum Carolo Magno eum conferre non erubuerunt. *D. Sebast. Brandt / de Origine piorum Regum.* Dicebatur Germanis FRIDERICUS non sine omine, siquidem pacem publicam apud eos firmavit, imperiumque stabilivit. Sed Itali nomen ejus quasi adversum omen vertebant, & non *Friedreich / sed Kriegreich /* vocabant, quod contra illos rebelles sæpè dimicabat, & semper victor revertebatur; unde etiam à quibusdam *Malleus Italiae* dictus. Cognomentum *Barbarossa* seu *Ænobarbi* ipsi inditum itidem à perduellibus Italis per contumeliam ob ruffum barbæ colorem. *Schopperus in Chorographia f. 245.* In Toga & Bello insigni varietate fortunæ usus est: Cui prolubio acta ejus & Togata & Bellica noscere, adeat is *Isag. Histor. Dresseri d. l. nec non Theatrum Hist. Matthiae d. l. Cum primis autem Compend. Hist. Universal. Joh. Latii in Periodo Germanica Cap. XIII. Sect. I. p. 374.* qui omnia ista tanquàm in nuce. Præcipuè verò princeps hic bellicosissimus omnium Bellicosorum Principum, quemadmodum illum ita appellat *Matthias Castritius Lib. 2. de Princip. Germ. fol. 134.* contra utrumque Anti-Christum *Orientalem & Occidentalem* pugnavit multoties FORTITER, tandem tamen ex eventu INFELICITER; ab hoc quippè (tunc Alexandro III.) Venetiis indignissimè habitus; in expeditione verò contra illum Tharsi in præfrigida Cydni unda, cum natando se refrigerare vellet non sine innumeris lacrumarum sequacibus undis extinctus. Alii aliud flumen imò mortis genus referunt. Videantur de eo adducti & alii Historici, inter eos autem recentissimus *Conradus Theodorus Linckers in notis super Secul. XII.* Utque demum ad rhombum perveniamus, hic ipse laudatissimus Imperator FRIDERICUS est, qui BERNHARDO nostro ejusque Successori-

cessoribus Sertum hoc Rutaceum in Insigne ea comitate largitus, eaque fini, quam paulò post videbimus.

An autem Fridericus hoc Jus tunc habuerit, hodieque adhuc Imperatores habeant, ejusmodi insignia vel conferendi, vel augendi, vel mutandi, nobis planè videtur esse extrà dubium, adeò ut id vix aliis, quam Imperatoribus & Regibus concessum esse statuamus. Evolvantur Commentarii ad Legem Regiam, & Jura Majestatis, quibus addi potest M. Cyriacus Spangenberg / Part. II. Des Adels-Spiegels / lib. 12. Cap. 29. 30. Is enim materiam hanc copiosè planè tractat, & jus nobilitandi post constitutas Respublicas Imperatori & Regibus jure meritoque adscribit, Pontificibusque impudenti audaciâ id suæ quoque cathedræ ceu throno vendicantibus masculè eripit; quem sis vide.

LEMNISCUS III.

Sertum Rutaceum Bernhardus Anhaltinus ab Imperatore Friderico I. primus accepit.

I.

Fasciola.

§. 1. *Bernhardi nostri patria, genus, pater, fratres, merita, res gesta, honores, instrumenta Casarea exautorati Heinrichi & creati Bernardi Electoris, mors.* §. 2. *Collati Serti Rutacei Causa remota duplex, propinqua falsa & vera.* §. 3. *Propter causam tam remotam quam propinquam Bernhardus noster Serto dignus. Maxime propter fortitudinem bellicam. Fortitudo hac mater nobilitatis. In Gallicis Comitibus nobiles non nisi milites dicuntur. Militarium virorum ambitio. Bernardi nostri magnanimitas. Elogium ejus Poëticum Reusneri.*

II.

Flosculi.

Bernhardus hic Ascanius fuit, cujus gentis tanta est canities, ut ortus propemodum occultet suos. Sunt enim qui eos à se §. 4.

B 3

igno-

ignorari fatentur; Sunt qui ab Ascane filio Gomeri & ex Ascania
Asiæ regione aut pulsam, aut propter loci angustiam spontè di-
gressam deducunt; sunt quoque qui aliundè arcessunt. Sed no-
bis jam Nili fontes indagare non expedit. In propinquo enim
habemus, quæ in illustrissima hac gente satis mirari & venerari non
possumus. Prodiit enim ex ista stirpe, Bernhardi nostri Parens
Albertus cognomento *Ursus & Pulcher*, cujus industriâ & virtute
reliquiæ gentis Henetæ in hæc ad Albim, Viadrum, & Harciniam
ora deletæ, & hæc provinciæ colonis novis impletæ, ad cultum tra-
ductæ mansuetiorem atque Urbibus, Templis, Scholis, Studiis, Le-
gibus, Judiciis & Disciplinis ornatae sunt. Factus est hic *Albertus*
mortuo Primislao I. Henetorum & Obotritorum Rege A. C.
c. CXLII. Marchio Brandenburgensis, tandem post mortem
Comitis Plœzensis Electoris Marchionis, etiam à Friderico I.
Imperatore in Electorem Imperii inauguratus est. *H. Henninges.*
Tom. II. Part. II. p. 168. Wendelinus Polit. Lib. II. cap. 32. Thes. 8. p. 372.
Ex filiis ejus quinque, secundus Otto Patri successit in Marchio-
natu & Electoratu, ac Henetos, quia ab ulteriori Viadri ripa bel-
lum renovabant, longius iadè repulsos compescuit. Quartus
verò *BERNHARDUS* noster meritis & rerum gestarum am-
plitudine clarus, post Henricum Leonem Baviaræ & Saxo-
niæ Ducem exautoratum, modò laudati Imperatoris Fride-
rici I. decreto & *Electorum & Ducatum SAXONIÆ*, cum primis
ob egregiam in bellis Italicis ad Mediolanum, ubi ejus *SIGNI-
FER* fuerat, navatam operam, unanimi Principum suffragio, con-
secutus est. Utriusque Diploma tum exautorationis à parte
Henrici, tum investituræ à parte nostri Bernhardi scitu lectuque
dignum est, quocirca non pigrabor ex *Commentario Windechi*
describere. Verba Instrumenti, quo Imperator Henricum di-
gnitate Ducatus & Electoratus exuit, inter alia hæc sunt: *Henri-
cum ob feudi noxiam commissoriam peractam Ducatu Ripariorum & Saxo-
niæ exfestucamus, eum, omnesque ejus posteros dictis Dominis & terris
exspoliamus, & ab eo illiusque generationis hominibus auferimus jus eli-
gendi Casarem, quâ laudis prerogativa ipse ac Pater ejus splendidus exti-
tit, &c.* Datum Würzeburgi Anno 1180. Severa sanè sententia.
Verba autem Investituræ, quò Imperator huic nostro, Bernhardo
Electo-

Electorum ac dominium Saxonie confert, ita se habent : In Bernhardum nobis ac Imperio fidelem ac dilectum Principem, conferimus tractum Saxonicum ac munus Electoratitium, quæ Heinrico priori possessori, omni jure postulante abjudicavimus, & Te istis gratis ac Juribus sublimamus, ob tua fidelia servitia, Justitia exigente, de voce & instigatione Principum regni nostri. Elogium contra verè summum, perenniçve memoria dignissimum : quod postea BERNHARDUS noster non tam imminuit, quàm potius compluribus iisqve longè præclarissimis rebus gestis adauxit atqve cumulavit : Quas inter maximè eminet, quod Heinrico VI. Imperat. pecuniâ Anglicâ & Bohemicâ Imperium Romanum licitanti, utqve hæreditarium, sicut aliorum Regnorum successionem, id faceret, annitenti, acerrimè restitit, effecitqve, ut quæcunqve ea in re promissa, constituta actave vel sermonibus, vel literis vel largitionibus essent, irrita planè fierent, addito hoc obice, ut nemo id deinceps tentare audeat. Quod quidem factum ob Conservatam Germaniæ libertatem, aliorum triumphis anteposendum censet Georg. Fabricius Lib. 1. Rerum Misnic. p. 16. Primus sedem suam fixit Witebergæ, concedente ei Conrado III. eam provinciam, quæ postea etiam longo tempore domicilium Electorum fuit. Obiit tandem c. 1122. sepultus in Cœnobio Ballenstadenfi cum duabus uxoribus Jutta Danica & Sophia Thuringica. Atqve ita brevi linea ejus vitæ curriculum expeditò, jamnunc ad *Sertum* ipsius *Rutaceum* redimus, quod ipsum tantùm abest, ut non sit è Republica Veritatis, quod hic noster Bernhardus ab Imperatore *Primus* acceperit & usurpaverit, ut potius *Brodusus* explodendus, qui lib. 4. Geneal. Anhalt. p. 116. id nescio cui Alberto adscribere audeat, contra omnium historicorum concentum, quos quidem mihi hætenus videre licuit.

Quæ autem ejus Causæ, jamnunc investigandum : assignantur illæ à variis variæ. Nos istas distingvimus in *remotam* & *propinquam*. *Remotam* eamqve tum *positivam* in BernharDO dicimus fuisse, Fortitudinem ejus bellicam, exindeqve Imperatoris Friderici in ipsum derivatum affectum singularem ; tum *Remotivam* in Heinrico Leone ejus contumaciam, quæ Majestatis reus & omnibus suis ditionibus privatus, ansam præbuit, Imperatori hunc nostrum

S. 20

nostrum Bernhardum munere Electoro Ducatuqve Saxoniae, ve-
 luti Ottonem Wittelsbachium Ducatu Bavariae mactare. *Calvi-
 sius Chron. Univers. A. 1180. p. 947.* Auctum igitur hoc modo Do-
 minium atqve territorium, insignium quoqve augendorum causa
 sed *remota* extitit. *Propinquam* aiii aliam ponunt. Quidam cum
 virgine quadam Veneta Ducem *corollam Rutaceam* discessurum,
 memoriae causa divisisse, indeqve donationi insignium materiam
 suppeditatam esse perhibent. Quorum sententiam cum fidem
 historicam desideret, nostram hoc loco facere nolumus. *Adefis
 Laurentium Faustum in Libello, Erklärung des Fürstlichen
 Stamm-Baums der Herzogen zu Sachsen.* Secundum
 alios & nostro iudicio veriùs dicitur, quod Bernardus *Sertum*
 hoc ab Imperatore supplex exoraverit: Sic enim *Dresserus* me-
 morat ex *Kranzio*: Dux & Elector Saxoniae factus BERNHARDUS
 etiam *trabium, auratarum & nigrarum, rutaceiq, sertii* insigne ab Im-
 peratore accepit. Cum enim orasset Caesarem ad pedes ejus
 abjectus, ut aliquo oramento praeter fratres, qui *Stratoria ligna
 in Clypeo transversa colore atro ac gilvo variata* gerebant, insignire-
 tur, Imperator *rutaceam coronam*, quae erat ornatus in aestu ex
 obliquo iniecit supplicantis clypeo. *Dress. Millen. VI. p. II. p. 415.
 seqq. Kranz. lib. V. Saxon. cap. 25.* Et haec sunt Causae.

Ex qua utraqve tam *remota* quam *propinqua* abunde con-
 S. 3. stat, quam dignus hoc Insignium auctario Bernardus fuerit; Per
Propinquam quidem id tam venerabundè, uti pium & gratum Vafal-
 lum decebat, ab Imperatore eblandiundo; Per *Remotam* verò il-
 lud tam optimè sua promerendo *virtute Bellica*, quippè quae, si ul-
 la alia, ejusmodi Insignium Nobilium ornamento atqve augmen-
 to est dignissima. Quod & olim Veteres non nescivere. Hinc
 iis in more positum fuit, illis, qui pro patria non sine periculo
 fortiter decertassent, clypeum, qui rem optimè gestam imagini-
 bus declararet, dare, quem aliis extra militiam domi delitescen-
 tibus denegabant. Indè factum est, quod Clypeum & scutum,
 sine imagine omni & pictura gestarent illi qui militatum abibant,
 donec fortitudinem suam facto approbassent, insigniaqve clypeo
 inscribenda meruissent. Imò hodiè cum *triplex in Gallia Regnico-
 larum ordo: Clerus, Nobilitas, Populus; Apud eos nullo adjecto nobiles*
 vocan-

vocantur qui arma tractant, nempe si profapia valent; Et eorum ordo nobilitas dicitur: Cæteri non milites Clero & Parliamentis adscripti, etsi sunt natalibus nobiles. Verba sunt Gramondi Hist. Gall. lib. 3. p. 182. Cum enim Heroës & viri militares cum vitæ suæ periculo de Republica in bello benè mereantur, & res belli majores esse quam urbanas putent, juxta Cic. lib. 1. Off. hunc honorem præ aliis sibi deberi autumant. Hinc etiam aliquando in examine Virtutis suæ excesserunt & de togatarum Virtutum Studiosis contemptim locuti sunt. Hercules apud Ovid. Metamorph. lib. 9. ad Acheloum:

— melior, inquit, mihi dextera lingua est,
Dummodo pugnando superem, tu vince loquendo.

Et militares viri apud Gramond. loc. cit. in publicis regni Comitibus (quem locum supra quoque tetigimus) togatis vitam dicebant trahi desidiosè languidū, ingloriè tranquillam; dumque nobilibus rigent frigore membra, dum pro tempore & calore fatiscunt, inedia dum extingvuntur, fame dum pereunt, sub dio nocte interdium insomnes, dum instat jugulo armatus hostis, Senatoribus esse fomenta vitæ, qualia desidiosi amant, domos splendidas, instructos agros, suburbanos recessus, amœnam vitam. Illi dum immerguntur delitiis, nobilibus arcta penu vitam inter angustias trahi. Et quæ erant alia eorum tela, quæ in togatos stringebant, uti ea oculis elegantissimus Scriptor loco cit. exponit. Hæc verò ideò adducimus, ut videre liceat, quomodo apud diversas gentes olim & nunc fortitudo bellica præ aliis eminuerit, dignissimaque habitafuerit, quæ illustribus nobilitaretur atque insigniretur decoribus; licet excessum natumque ex ambitione abusum non probemus. Ab hoc verò planè alienus BERNHARDUS noster. Non enim fortitudine sua aliter quam ad defensionem Imperii ejusque libertatis & familiae suæ decus & incrementum usus fuit, uti ex superioribus patere arbitramur. Has ejus virtutes & merita, unâ cum historia Rutacea scitè expresit Nicolaus Reusnerus in illius Elogio, quò Lemnisco huic ultimam manum imponere collibet.

Ascanio Princeps Bernhardus sanguine natus,
Primus Saxonici Principis arma gerit.
Juris amans, Divum metuens, animosus in armis,
Libertas Patriæ quò duce sancta viget.

C

Quod

*Quod manet Imperii Germania laudibus aucta :
Virtuti magni debet id omne Ducis.
Vandalus expertus præstantis robora dextra :
Agnovit Dominum quem coluitque suum :
Auratis Ensis trabibus rutæque corollæ
Ornat & Imperii deligit arma sui.
Imperat octonis quater actis integer annis ;
Imperii sedes Urbs Witeberga fuit.*

LEMNISCUS IV.

Sertum Rutaceum in Comitibus Herbipolen-
sibus Anno c^{lo} CLXXX. primum in Clypeo Sa-
xonico floruit.

I.

Fasciola.

§. 1. Herbipolis Friderico I. chara. Alibi, jambic Co-
mitia coëgit. §. 2. Ubi haberi possint Comitiae. Quæ mate-
ria Comitiorum per se, per accidens in Comitibus hoc insigne
collatum. Quando. Ejus descriptio Poëtica Taubmanni.

II.

Flosculi.

Herbipolin Orientalis Franciæ, quæ hodiè est Franconia,
§. I. Metropolin, Episcopatu & Academia illustrem, Friderico Barba-
rossæ Imperatori præ aliis in oculis fuisse, ex Annalibus abundè
constat. In ea enim non solum Nuptias cum Beatrice unica
Reginaldi tunc Comitis Vesontionis in Burgundia filia c^{lo} CLVI.
celebravit sollemnissimè. H. Heminges d. l. Tom. II. part. I. p. 45.
sed & complures imperii Conventus inibi coëgit, oppidò memo-
rabiles. Hæc ipsa Herbipolis est, in qua c^{lo} CLVII. tam magno
animo ambitioni Pontificis restitit ; cum namque iste in Germa-
niam Legatos misisset, & hi in sermone suo ostendissent, Impera-
torem à Pontifice per coronam accepisse Imperialem auctori-
tatem tanquam beneficium, negavit id Imperator, & cum Princi-
pibus hic Wurzeburgi deliberatione habitâ, mox jussit Legatos
Germa-

Germaniã excedere, non se à Pontifice Imperii habenãs, sed à Deo per legitimam Electionem Principum & Ordinum Imperii accepisse confirmans. *M. Dresserus ex Radevico Trifigensi J. H. Mill. VI. part. I. p. 359. seqq.* Hæc urbs est ubi eodem anno in publica Panegyri Fridericum Svevum Conradi-Imperatoris antecessoris filium, in-spectantibus Legatis Græcis in Equitum auratorum ordinem cooptavit. *Idem Lib. de Urbibus p. 323.* Hæc civitas est, in quã c. CLVI. decretum fecit, in solenni conventu Imperiali, ut deinde nullus Pontifex reciperetur, nisi sciente & consentiente Romanorum Imperatore aut Rege esset electus: *Idem Millen. VI. p. I. p. 359. seqq.* Et quæ istiusmodi Comitiam augusta fuere alia, quibus Fridericus Imperator hanc suam Herbipolin reddere voluit illustriorem. Quæ inter meritò & hæc recensemus, ubi se tam munem præstitit in elargiendis Ducatibus Insignibusque exornandis.

Equidem hanc Insignium exornationem seu auctorem ad materiam Comitiorum tunc pertinuisse vel adhuc pertinere non sanè dicimus. Illa quippe in causis vel ad conservandum vel ad redintegrandum Imperium spectantibus occupantur. Nec Comitiam solùm ad Herbipolin alligata, possunt in omnibus illis, qui in Circulis Imperii continentur, locis haberi. *Ayumeus de Comitibus Imperii Romano-Germanici. Cap. 8. num. 6. p. 592.* Undè etiam variæ Urbes à variis Imperatoribus Comitiam destinatae sunt, utpotè à Carolo M. Moguntia, à Carolo IV. Francofurtum & Norimberga. Per accidens tamen evenisse quod horum ipsorum Comitiorum tempore hæc herbula Ruta in hac ipsa Herbipoli, non sine omine, effloruerit, quis amabo ibit inficias? Et quanquam non in sessione Publica Ea Bernhardo donata, sed duntaxat privatim & quidem quod observat *M. Cyriacus Spangenberg im Adel-Spiegel / part. II. lib. 12. c. 31. p. 313,* post prandium (nach gehaltenem Mahlzeit) nihil tamen obest, cum Sertum hoc etiam solummodò collati Saxoniae Ducatus fuerit q. Corollarium seu Epiphyllis. De loco ubi ejusmodi Insignia conferenda, peculiare Caput quod est XLIII. hic ipse Spangenberg / quod vide sis. Cæterum ut multum quoque in momenta temporis inquiramus, supervacaneum duco. Annus fuit duodecimi à Nato Christo Seculi LXXX, qui quibus & aliis inclaruerit ἀξιωματικότησις, facti consulendi sunt,

sunt, cum primis Chronologiae Funccii, Buntingi, Calvisii. Item Spangenberg/eriam singulare Caput nimirum XLII. de Tempore hocce, consignavit, quod etiam sis vide. Utramque Serti hujus collati circumstantiam more suo, h. e. tersè contexit Taubmannus ad Christianum II. Ducem & Electorem Saxoniae Lib. I. Epicorum Carm. I. p. 225. Sertum, inquit,

— — — quod Francis (in Urbe)

Quam flumen lambit Mœnum, cui nomen ab herbis

Esse volunt patrii sermonis origine factum,

Et media Imperii tanquam præcordia) vidit

Quattuor à Seclis Fridericum à Cesare Primum

Detractum Capiti vestris insignibus olim

Addere, quæ Clypei campum rutilantis ab auro

Nigra trabum series quino transversa meatu

Dividit.

LEMNISCUS V.

Sertum Rutaceum Bernhardo, Successoribusque eâ fini datum & usurpatum est, ut ipsius domus ab aliis discerneretur.

I.

Fasciola.

§. 1. Insignium omnium finis generalis, & publicorum specialis. Hic iterum nobilitatem vel constituendam conficit vel constitutam perficit. Posterioris generis Ruta nostra.

§. 2. Ea in posteris hereditaria, uti nobilitas ipsa, nec iniquè, contra Bodinum.

II.

Flosculi.

Insignium generalis hic finis est, ut unum ab altero diversum,

§. 1. esse signent; unde supra Lemnisco I. §. 2. nobis à signando dicta sunt. Ea verò quæ in specie publica & nobilia vocantur, præter distinctionē simul honorem publicum autoritate publicâ conferunt. Sed hæc iterum honorem vel constituendum conficiunt vel constitutum affici-

afficiunt perficiuntque. Hujus posterioris generis *Ruta* est Insi-
gne *Bernhardo* & Successoribus ejus datum, non ut honorem seu
dignitatem Ducalem conferret, sed jamjam collatam auget, &
præcipue eos à fratribus & agnatis discerneret, juxta verba suppli-
cis *Bernhardi*.

Atque ita semel *Ruta* hæc *Bernhardo* concessa, propria & per- §. 2.
petua ex voluntate Imperatoris & more nobis receptissimo, om-
nibus ejus posteris in hodiernum usque diem permansit. *Bodinus*
quidem de *Republica Lib. 1. Cap. 5. n. 43.* solos *Turcas* ex omnibus penè po-
pulis veram nobilitatem, Virtutis non generis antiquitate metiri dicit, cum
quò plus à Stirpe virtutis, eò longius abesse à nobilitate posteros putent, avo-
rumque nobilitatem in nepotibus finiant, pronepotes verò ac posteros deinceps
ignobiles babeant, nisi suam virtute ac rerum gestarum gloriâ dignitatem avo-
rum tueantur. Verum, quod apud humaniores & Christianas
gentes fortes fortibus creari & bonis, contra morem barbarorum
putemus, nobilitatemque hæreditariam faciamus, iniquum spero
adeò non erit. Vide sis de hac materia quæ habet *Cyr. Spangen-*
berg Cap. 32. part. II. des Adel-Spiegels / p. 314. Bernegg. in Miscell.
Quest. 33. Licet & hodie in Hispania Ducalis dignitas nisi reno-
vetur, ad hæredes non transeat. *Wendelinus Polit. Lib. II. c. 35.*
Thes. 8. p. 410. Verum de his plura alio loco, aliove tempore. De-
fino proinde in subsequente.

Mantissa.

Sertum Rutaceum apprimè congruit Do-
mum Saxonicæ.

I.

Fasciola.

Ruta convenit D. S. 1. ut *Symbolum vigoris.* Omen
ejus publicum. 2. ut *Symbolum Pacis.* 3. ut *Symbolum defense*
Religionis Orthodoxæ. Illustratio Poetica Stigeli.

II.

Flosculi.

Cujus indolis & quarum virtutum *Ruta* sit

C 3

utq.

*Utq; virore suum gerat immortalis honorem
Utq; oculos acuat, perimatq; comesta venenum
Serpentumq; perosa genus vel imaginis umbra
Arceat, in nullo succrescat leta simeto,*

Quæ Rutæ descriptio nostri est Taubmanni, de iis consulendi sunt Botanici: illas ab ovo ut arcessamus, huicqve ferto annectamus, nostri instituti non est, utpotè qui duntaxat solliciti; quò pactò hæc ipsa Domui Saxonica Illustrissimæ congruat. M. Joachimus Müller in Concione funebri, quam B. M. Beati Johannis Frederici II. Styriæ in Austria M. DXCV. habuit, ὁ γυνεῖον hanc deducit latius, quam perlegat, cui volupe est. Nos Mantissam hanc nullis aliis quam Poëtarum flosculis sumus exornaturi. *Rutam* ut *Symbolum Vigoris*, quò Illustrissima Domus Saxonica ab incunabulis usqve gavisa est FELICITER! depingit nobis Taubmannus in toties citato Epico, quod dignum sanè ut legatur:

*Ruta virore suum gerit immortalis honorem
Defluvioq; patet, foliorum obnoxia nulli,
Dì quantum fuit augurium, quantum instar in illa!
Quippe sub augusta numerosa Caesaris æra.
Et mundi Sceptris Aquilæq; biverticis alis
Saxonica Rutata Domus felicibus ausis
Floruit & floret: post & florebit:
ô unum hoc*

*Quæso representantes meliori numine Votum,
Qui DEUS à seclis seclorum in secula flores,*

Perennivivi hujus floris atqve vigoris jucundum se exeruit omen in solennissima Divi Augusti Ducis & Electoris Saxonie inauguratione tum clæ Io LVIII. Francofurti ab Imperatore Ferdinando, tum clæ Io LXVI. d. 23. Aprilis Augustæ factâ, omnibus namq; vexillis cœteris à præsentate vulgo antiquum juxtâ divulgis atqve divisis, unicum vexillum, cui *Insignia Serti Rutacei cum auratis atq; nigris suis trabibus* erant inserta, mansit salvum integrum. Ex quo spectatores ilicò bonum hoc concepere prælagium, fore ut *Illustrissima hæc Rutæ Saxonica vireat, vigeat, floreat, salva*

va

Va, integra, illibata, nullis intermoritura seculis. D. An-
dreas Müller/ Part. II. Theatri Freibergensis Chronici in Annalibus 1566.
p. 287. seqq. Symbolum Pacis pro Illustrissimâ nostrâ Domo Saxonica Ru-
tam facit Michael Barth/ Annebergensis, Professor olim nostrâ hujus
Academix Philuræ in Epigrammate ad eundem Augustum Electorem
Saxonia, tunc bello Gothano præfectum:

Quam benè cum Gladiis Rutacea juncta Corona est!

Enses bella notant, otia ferta notant.

Ensiseri novère Duces belliq³ labores

Aurata & quâ pax digna sit arte coli;

Ensiseri decreta gerunt pro Casare bella

*Ornat victoris } lata Corona } caput.
                  } rutea ferta }*

Imò in altero ad eundem Augustissimum Electorem epigramma-
te, vires *Ruta* Gladiis propius sociat & ferè miscet:

Ensisero fera turba duci fera bella parabat,

Clamq³ ferus serpens struxerat insidias.

Arripit ille suos gladios rutamq³, duobus

Auxiliis istis, dispulit omne malum.

Hostibus adversi gladii sunt: ruta venenis.

Hostem Ensis strictus, ruta venena necat.

Gladii æternum rutilent & ruta virescat,

Nec ferrugo illos occupet, hanc nec hyems!

M. Martinus Mylius in Horto Philosophico p. 455. sub *Ruta*. Nobis insuper
Ruta in illustrissima hacce Domo Saxonica etiam est imago Ortho-
doxæ Religionis, in hunc usq; diem ab omni veneno falsæ doctri-
næ potentissimè assertæ. Nauter dienet wohl wider den gifft (inquit
Spangenberg c. 46.) und erinnert die Obrigkeit daran zu seyn/ daß
ihre Unterthanen für falscher Lehre mögen gesichert seyn. Id quod
ipsum, quin *Ruta* hæc Saxonica, hætenus unice & adeò connisa fu-
erit, ut nonnunquam etiam pro re natâ Gladios in suppetias voca-
verit, neminem arbitror fore qui dubitaverit. Beatissimus noster
Johannes Georgius I. Dux & Elector Saxonie semper Constans & Magna-
nimus, qui non semel pro sinceritate Orthodoxæ Religionis obti-
nenda, Serto suo Rutaceo coronatus stetit in armis; cum nuper pla-
cidis

cidissimè emoriendo Insignia Electoratus atqve Ducatus Succes-
sori Filio his traderet Verbis:

*En RUTAM, En ENSEM, Tibi trado, ó Inclute SANGVIS,
Belli-Ensis, PACIS-Tessera-RUTA fiet.*

ENSE recide Malum, RUTA propelle Venenum

Sic stabit REGIO, RELIGIO QVE TIBI.

*Serenissimus -filius-Successor, Potentissimus-noster-hodie-Elector (ex
nonneminis calamo) illa hâc eâqve blandissimâ capessebat
voce.*

*Hunc ENSEM, Hanc capio PATER-OPTIME-MAXIME, RUTAM,
Belli-Ensis, PACIS-Tessera. RUTA fiet.*

ENSE recido Malum, RUTA propello Venenum. :

Et sic stat REGIO RELIGIO QVE Mihi.

Salva atqve illibata.!

Si ita est, quod M. Joachimus Müller in modò adducta con-
cione memorat, nimirum: *Wittebergæ Religionem-Virginem stare
Serto Rutaceo condecoratam, erectisqve in cœlum vultibus Justitiam pro-
pter, in publico, non minimum hæc ipsa nobis indè præbet ju-
dicium,*

Tuta, fore ut Viridis recubet sub tegmine Rutæ.

Coronidis loco LMqve adhuc appendo Johannis Stigeli
Epigramma, in Rutacea hæcce Ducum Saxoniæ Insignia concinnatum,
utpote quod regales eorum ortus in Auro, Virtutem in Trabe nigri-
gricante, famam in immortalibus Rutæ foliis graphicè nobis de-
pingit:

Multa quod attrivit vivaci secula laude,

Saxoniæ insigne est hoc specimenq; Domus.

Aureus est clypeus pulchro discrimen in auro,

Secernunt nigras aurea tigna trabes.

Quas super obliquo trajecta & pendula tractu

E foliis Rutæ nexa corolla nitet.

Res prætiosa aurum, regales indicat ortus,

Et columen celsæ Justitiæq; Domus.

Qva

*Quæ duo Saxonica splendent è stemmate Gentis
Aurea nascentem lux velut ante diem,
Umbra aurum distincta nigrans Virtutis imago est,
Omnia iudicio quæ moderante facit.
Sed laudem adplausu partam, famamq; perennem
Ex Ruta solis texta Corona notat:
Gloria Virtuti dedit hoc insigne merenti
Pro patria charis, quæ gerit arma focis.
Plus meruit Pietas, adversis cognita rebus,
Hac Duce Ruta potens nulla venena timet:
Ruta viget quamvis vento quatatur & imbre,
Ruta viret, quamvis seva repngnet hyems.
Elegans sanè Epigramma dignum quod in auro legatur.
Sed jamnunc tandem Terminalia sunt.*

TIBI

LAUS, HONOR, GLORIA.

A * Ω.

A Te principium in Te desinet HÆC TUA RUTA!

ô

*Felicis Ruta incolumes, JESU, effice Rami
Ingenti cumulent, utilitate solum.
Venturis vigeant invicti latius horis,
Exurgat laudum major ubiq; seges!*

Fiat JO! Fiat!

D

Corol-

Corollaria.

1. **F**Riderico I. Imperatori ad omne decus summa indoles fuit. *Petavius Jesuita part. I. Ration. Temp. L. VIII. Cap. 20. p. 555.* Quomodo itaque Hildebrandolatra & juratus Curia Pontificia Advocatus, societatis suae more & jure, Jesuita esse potuit? Nisi mutatus ipsi cum caelo animus fuerit, & Romae ut Romae, & Pontificiis in locis negotiisque pontificium in modum, senserit; quem in modum responderunt Jesuitae coram Senatu Parisiensi, inter quos *Dion. Petavius, apud Gramond. L. 15. p. 677.*

2. De bello Turcico nemo melius Philippo Melancthone *in epistolis ad Camerarium. De ejus causis, p. 376.* Fieri non potest, quin puniantur tot seculorum *ειδωλομανια*, libidines & parricidia. *De remediis, p. 545.* O Jesu Christe, fili DEI vivi ac aeterni, cui nos, nostrae Scholae, Ecclesiae domesticae & publicae, supplices sumus, exaudi gemitus piorum, & nos rege & serva.

^{3.}
Aenigma.

Lumine *Luna* notho crediste posse volucrum,
Ledere *Reginam*, quae gerit arma Jovi?
Falleris, *haec* oculis radiati lumine *Solis*
Sustinet, haud curans *lumen* in orbe *nothum*.

EN! Tibi *Ruta* novo jam Vere *Augusta* vi-
relcit;
Sub *Ruta* haec vireat Ver Tibi perpetuum!

D. SAMUEL Lange | P. P.
& p. t. Rector.

Solem Aurora praeit: sequitur nunc Ipse, novoq;
Se prodit acer lumine,
Altius aethereas & frena attollit in auras,
Et verticem affectat poli.

PRINCIPE quid majus, quid SERTO PRINCI-
PIS? illo
Non Cnosium altius micat.

FRID. RAPPOLT, S. S. THEOL.
Licentiatus, Prof. Poës. Publ. Collegii
Major. Princ. Colleg. & Scholæ Ni-
colait, Rector.

Plignas de Rota ex Cathedra, qui Principis
Ensem

In Cathedra Orator stringere promptus eras:
Utraq; res magna est, & non nisi Principe digna;
Propriaq; hoc Ducibus Palma coronet opus!

Suo STARCKIO verè Suo gratulab.
f.

M. VAL. ALBERTI, Dial.
& Metaph. Prof. Publ.

FINIS.

Coloniae Agrippinae
1752
Non Augustum alium
PRINCEPS
Et
PRINCEPS

FRID. RAPFOLT, S. S. THEOL.
Licentiat, Prof. Publ. Collegii
Major. Princ. Colleg. & Schola
coloniae Agrippinae

In Cathedra
Proprius hoc
Proprius hoc
Proprius hoc

2ae STATIONIS

M. VAL. ALBERTI, D.M.
et
et

FINIS

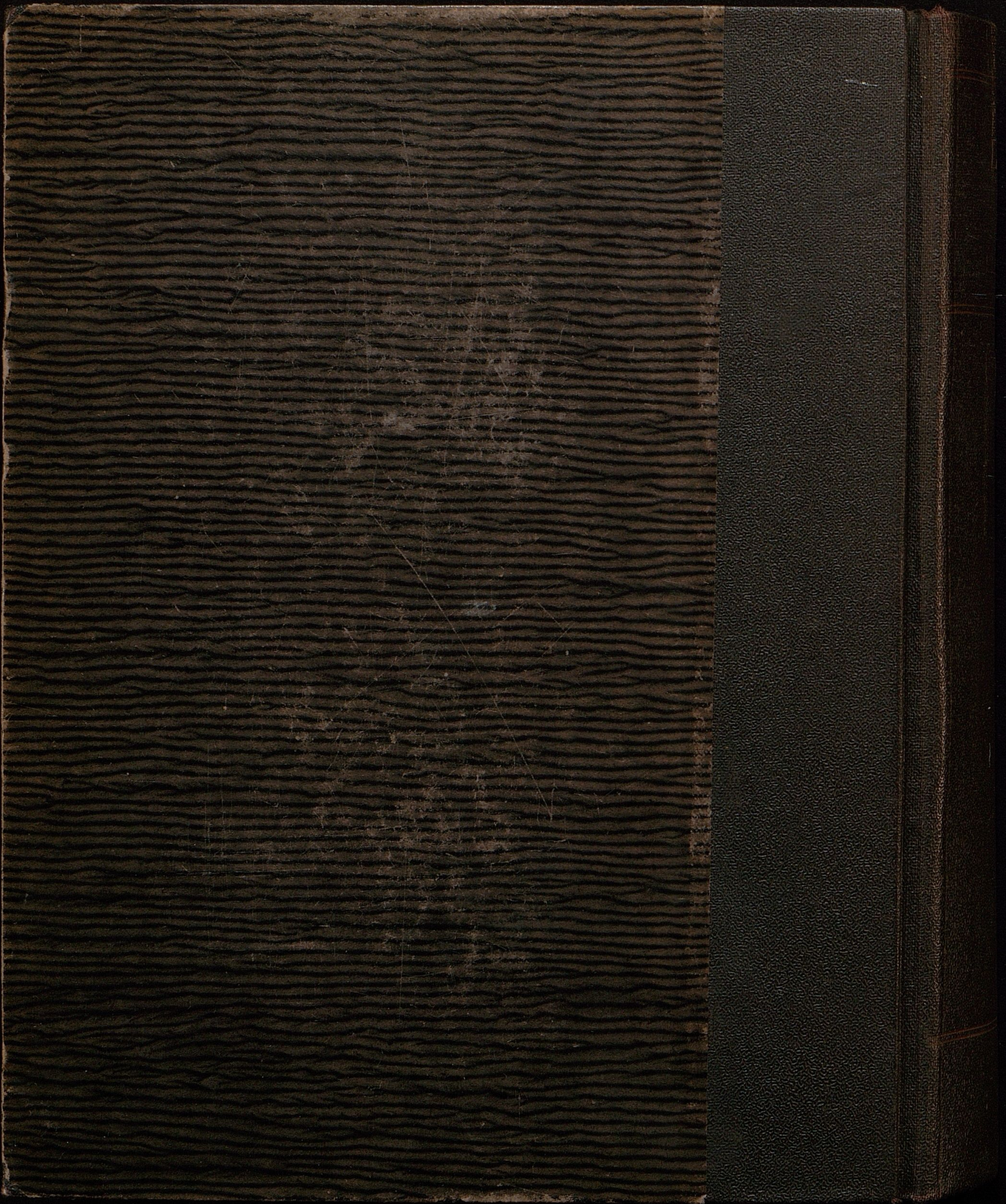
ULB Halle
005 803 330

3

1017

Q. R. B. V.
SERTUM RU.

TACEUM
Domûs Saxonicae

Infigne,

Incluto
Senatu Philosophico

Suffragante,
in
praelustri Tiliarum Universitate,
publica Eruditorum censura

Exponit
P R A E S E S

M. CHRISTOPHORUS Heinrich Starck /

Luneburgâ - Saxo,

RESPONDENTE

A D A M O Rechenberg / Augustob. Misn.
Philos. Baccal.

H. Lq. S.

d. VI. Aprilis clō Idc LXIV.

L I P S I Æ,

Literis JOHANNIS ERICI HAHNII.